

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní Mgr. Jarmilou Úředníčkovou v právní věci

žalobce: **Ing. J. H.**
zastoupen Mgr. Jiřím Kočiščákem, advokátem sídlem 602 00 Brno,
Plotní 332/73

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem 225 08 Praha 5, Křížová 25

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 13. 7. 2022 č. j. X, ve věci starobního důchodu

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 13. 7. 2022 č. j. X **se zrušuje** a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobci na nákladech řízení částku 5 400 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce.

Odůvodnění:

1. Žalobou podanou v zákonné lhůtě se žalobce domáhal zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalované, jímž žalovaná zamítla jeho námitky proti rozhodnutí české správy sociálního zabezpečení ze dne 16. 5. 2022 č. j. X, kterým byl žalobci přiznán podle § 31 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o důchodovém pojištění) od 18. 6. 2022 starobní důchod ve výši 18 215 Kč měsíčně

(výrok I.) a současně žalovaná rozhodla, že výplata starobního důchodu přiznaného podle ust. § 31 zákona o důchodovém pojištění nenáleží. Uvedené rozhodnutí ČSSZ ze dne 16. 5. 2022 žalovaná potvrdila.

2. Žalobce konstatoval, že z důchodového listu přiloženého k tomuto rozhodnutí plyne, že období jeho zaměstnání od 15. 2. 1988 do 15. 7. 1990, kdy byl zaměstnán u Správy rekreačních zařízení ROH Špindlerův Mlýn, nebylo při výpočtu vyměřovacího základu zohledněno. Uvedl, že k námitkám proti rozhodnutí ČSSZ ze dne 16. 5. 2022 přiložil čestná prohlášení dvou svědků – P. H. a H. H. Jimi prokazoval, že v daném období byl skutečně zaměstnán u Správy rekreačních zařízení ROH Špindlerův Mlýn. Žalobce namítal, že správní orgán nepostupoval při hodnocení důkazů v souladu s judikaturou správních soudů a založil své rozhodnutí na nesprávně zjištěném skutkovém stavu. Požadavek správního orgánu na čestná prohlášení v tom směru, že mohou pocházet pouze od jeho bývalých spolupracovníků v daném období, jde nad rámec zákona. Žalovanému rovněž vytkl, že nemůže konstatovat skutkové zjištění, že svědci nejsou jeho bývalí spolupracovníci z daného období jen na základě toho, že je v daném období u zaměstnavatele neeviduje, a to bez toho, aby je vyslechl. Žalobce citoval ust. § 85 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, které stanovuje zvláštní postup při prokazování některých dob důchodového pojištění a namítal, že požadavek správního orgánu, aby čestná prohlášení pocházela od svědků, kteří jsou jeho bývalými kolegy, jde nad rámec požadavků zákona. Uvedl, že citované ustanovení očividně reaguje na nepříjemnou realitu, tedy že období zaměstnání před desítkami let nejsou spolehlivě centrálně evidovaná a žadatelé často nemají po letech k dispozici doklady, kterými by zaměstnání v daném období prokázali. Odkázal rovněž na relevantní judikaturu, která se výkladem uvedeného ustanovení zabývala opakovaně, přičemž rozhodovací praxi České správy sociálního zabezpečení, která vyžaduje čestná prohlášení spolupracovníků, označuje za příliš restriktivní a nepřiměřenou. Ve světle judikatury Nejvyššího správního soudu nemohou požadavky žalované na svědky obstát, stejně tak nemůže obstát ani skutkové zjištění, dle kterého svědci nebyli jeho spolupracovníky, a to pouze na základě toho, že jsou svědci ve stejné situaci jako on – tj. správní orgán je jako zaměstnanec daného zaměstnavatele neeviduje, neboť došlo zřejmě ke ztrátě podstatné části dokumentů. K ověření této skutečnosti je třeba označené svědky vyslechnout a jejich výpovědi pak jako důkaz hodnotit.
3. Žalovaná v písemném vyjádření navrhla zamítnutí žaloby, citovala závěry napadeného rozhodnutí a uvedla, že ani jeden z předložených svědků svým prohlášením nemůže žalobci doby zaměstnání u Správy rekreačních zařízení ROH Špindlerův Mlýn potvrdit. Ust. § 85 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb., nezbavuje žalovanou povinnosti zabývat se věrohodností učiněných čestných prohlášení. Tato věrohodnost přitom musí být zjištěna alespoň v elementární míře. Jestliže je předloženo čestné prohlášení, je vždy nutno zkoumat, z jakého důvodu nemůže být prokazovaná doba vykázána standardním způsobem, tedy evidenčním listem důchodového pojištění. Kromě toho je třeba, aby byly ověřeny veškeré údaje obsažené v čestném prohlášení, které nejsou doloženy a které je možno zkontrolovat. Svědkové musí být nejméně dva, mělo by se jednat o přímé spolupracovníky, dříve pracující ve stejném podniku, ve stejném časovém období s žadatelem, kteří jsou jediní schopni věrohodně osvědčit výkon zaměstnání žadatele o důchod, neboť spolu celodenně pracovali na stejné pozici. Pravdivost tvrzení uvedených v čestných prohlášeních se ověřuje porovnáním údajů z jejich evidenčního materiálu uloženého u ČSSZ, popř. dle dokladů doložených svědky.

4. Žalobce v replice k vyjádření žalované opětovně odkázal na závěry Nejvyššího správního soudu v rozsudku č. j. 10 Ads 137/2019-43 a poznamenal, že žalovaná neuvádí žádné důvody, proč by se závěry Nejvyššího správního soudu neměly uplatnit. K argumentaci žalované, že ust. § 85 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb., ji nezavazuje povinnosti zabývat se věrohodností učiněných čestných prohlášení a tato musí být zjištěna alespoň v elementární míře. Žalobce uvedl, že v případě pochybností o věrohodnosti skutečností uvedených v čestném prohlášení, má následovat osobní výpověď svědka, neboť pouze na základě jí je možné hodnotit věrohodnost jeho sdělení. Žalobce současně podpůrně k důkazu doložil zápočtový list paní H. H., vystavený organizací OREA, spol. s r.o. s tím, že je právním nástupcem hospodářského zařízení OREA (Odborová rekreace) založené Českomoravskou komorou Československé konfederace odborných svazů, která je nástupcem ROH. Obdržel rovněž informaci, že svědkyně dohledala zápočtový list v listopadu 2022. Dle žalobce výše uvedené však nic nemění na tom, že ve správním řízení má žalovaný uvedené osoby vyslechnout a věrohodnost jejich výpovědí hodnotit vzhledem ke všem okolnostem, a nikoliv pouze k tomu, zda daná osoba je pro předmětné období v evidence žalovaného vedena jako zaměstnanec stejného zaměstnavatele či nikoliv.
5. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 a 2 s.ř.s. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů), a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
6. Ze správního spisu bylo zjištěno, že Česká správa sociálního zabezpečení rozhodnutím č. j. X ze dne 16. 5. 2022 podle ust. § 31 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, přiznala starobní důchod od 18. 6. 2022 ve výši 18.215 Kč měsíčně a současně rozhodla, že výplata starobního důchodu přiznaného podle § 31 zákona o důchodovém pojištění nenáleží. Proti uvedenému rozhodnutí podal žalobce námitky. Jeho výhrady spočívaly v tom, že při rozhodování nebylo přihlédnuto k dobám pojištění od 15. 2. 1988 do 15. 7. 1990, kdy byl zaměstnán u Správy rekreačních zařízení ROH Špindlerův Mlýn, které doložil čestným prohlášením dvou svědků pana P. H. a paní H. H. Žalobce podal 7. 3. 2022 žádost o starobní důchod před dosažením důchodového věku s datem přiznání od 18. 6. 2022. Žalovaná v napadeném rozhodnutí vycházela ze zjištění, že pan P. H., r. č. X nebyl v namítané době u označeného zaměstnavatele zaměstnán. Dle evidence ČSSZ měl být tento svědek v době od 2. 7. 1990 do 31. 12. 1990 zaměstnán u Státního statku Lánov. Žalovaná uvedla, že dobu od 15. 2. 1988 do 1. 7. 1999 nelze prověřit, neboť ČSSZ nedisponuje žádným evidenčním listem důchodového pojištění prokazujícím jeho zaměstnání v této době. Co se týká čestného prohlášení paní H. H., r. č. X, žalovaná uvedla, že toto zaměstnání u zaměstnavatele též nelze ověřit, protože v evidenci ČSSZ se nenachází žádné evidenční listy důchodového pojištění prokazující zaměstnání svědkyně v namítané době. K tomu uzavřela, že námitkám žalobce nelze vyhovět, neboť ani jeden z předložených svědků svým prohlášením nemůže žalobci doby zaměstnání u zaměstnavatele potvrdit. Žalovaná žádné další důkazy neprováděla, k tvrzením svědků ve formě čestného prohlášení vůbec nepřihlédla.
7. Podle ust. § 85 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, k prokázání doby pojištění lze použít čestného prohlášení nejméně dvou svědků a žadatele o důchod nebo o úpravu důchodu, nelze-li tuto dobu prokázat jinak.

8. Podle ust. § 51 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů, k provedení důkazů lze užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Jde zejména o listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek.
9. Krajský soud na danou věc aplikoval závěry Nejvyššího správního soudu v rozsudku č. j. 10 Ads 137/2019-43, v němž NSS kromě jiného uvedl, že v případě pochybností o věrohodnosti čestných prohlášení, je v situacích, jako je tato, zpravidla namístě, aby žalovaná svědky předvolala a vyslechla (obsáhleji k dokazování doby pojištění viz např. rozsudky č. j. 6 Ads 85/2013-33, bod 14. a násl.; ze dne 23. 9. 2014, č. j. 4 Ads 106/2014-27, bod 25. a násl.; ze dne 18. 1. 2018, č. j. 1 Ads 346/2017-34, bod 29. a násl., a též cit. rozsudek 7 Ads 49/2016). Správně provedený svědecký výslech obvykle pomůže zjistit, zda svědkovi či údajům uvedeným v čestném prohlášení lze důvěřovat, či nikoliv. I pokud svědkovi nelze ve všem, co říká, důvěřovat, dílčí prvky jeho výpovědi mohou žalované pomoci rekonstruovat skutečný stav věci (výslech svědka lze použít jako běžný důkazní prostředek mimo rámec citovaného § 85 odst. 5). Pokud jak stěžovatel (žadatel o důchod), tak jeho bývalý zaměstnavatel shodně tvrdí, že ve sporném období stěžovatel pracoval, žalovaná neměla bez dalšího dokazování (a výslechu svědků) učinit razantní závěr, že stěžovatel od července 1995 do října 2005 nepracoval, protože to nevyplývá z jí dostupných záznamů, konec citace. Nejvyšší správní soud v uvedeném rozsudku rovněž konstatoval, že žalovaná nemá bezbřehou povinnost sama zjišťovat skutečnosti ve prospěch stěžovatele, a to tak, aby mu byla uznána jako doba pojištění i doba, na kterou žalovaná předběžně nahlížela jako na dobu, kdy stěžovatel nebyl pojištěn. Na druhou stranu žalovaná nemůže ojedinělou a skutkově složitou situaci stěžovatele nedůvodně zjednodušit, a rezignovat tak na zákonnou povinnost vždy zjistit skutečný stav věci, konec citace.
10. Dle názoru soudu, pokud žalobce ve shodě s čestnými prohlášeními P. H. a H. H. tvrdí, že ve sporném období od 15. 2. 1988 do 15. 7. 1990 byl zaměstnán u Správy rekreačních zařízení ROH Špindlerův Mlýn, kterážto doba žalovanou nebyla při výpočtu vyměřovacího základu zohledněna, jak plyne z rozhodnutí správního orgánu, neměla žalovaná bez dalšího dokazování v podobě výslechu svědků P. H. a H. H. učinit závěr, že ani jeden ze svědků svým prohlášením nemůže žalobci předmětnou dobu zaměstnání u označeného zaměstnavatele potvrdit. Argumentace žalované, že pro účely České správy sociálního zabezpečení je nutné, aby takovými svědky byli bývalí spoluzaměstnanci a dále argumentace, že Česká správa sociálního zabezpečení nedisponuje žádným evidenčním listem důchodového pojištění prokazující jejich zaměstnání v namítané době nemůže ve světle citované konstantní judikatury obstát. Žalovaná má sice povinnost z evidenčních listů důchodového pojištění vycházet, avšak k prokázání doby pojištění lze v souladu s § 51 správního řádu užít všech důkazních prostředků vhodných ke zjištění skutkového stavu.
11. V dalším řízení je proto třeba, aby žalovaná provedla výslech svědků P. H. a paní H. H. k okolnostem zaměstnání žalobce v předmětném období u Správy rekreačních zařízení ROH Špindlerův Mlýn, případně i další důkazy, např. listinami, které žalobce označil v průběhu soudního řízení v replice k vyjádření žalovaného, a to zápočtovým listem paní H. H., vystaveném společností OREA, spol. s r.o., příp. důkazy další. Soud proto v souladu s ust. § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s., zákona č. 150/2002 Sb., zrušil napadené rozhodnutí pro vady řízení bez jednání, protože skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje zásadní a rozsáhlé doplnění.

12. O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s.ř.s. a uložil žalované povinnost zaplatit žalobci na nákladech řízení částku 5 400 Kč, představující náklady právního zastoupení, a to odměnu za 3 úkony právní služby (příprava a převzetí zastoupení, seps žaloby, seps podání ve věci – repliky k vyjádření žalované) podle § 7 bod 3, § 9 odst. 2, § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, tedy 3 úkony po 1 000 Kč, 3 režijních paušálů po 300 Kč k uvedeným úkonům právní pomoci podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Náklady řízení je žalovaná povinna zaplatit žalobci ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce (podle § 160 odst. 1, § 149 odst. 1 o.s.ř. zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, aplikovaného na základě § 64 s.ř.s., zákona č. 150/2002 Sb.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě do dvou týdnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Brno, Moravské náměstí č. 6. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ostrava 27.04.2023

Mgr. Jarmila Úředníčková
samosoudkyně